

**Zákon o významné tržní síle a jeho novelizace
(podkladový materiál)**

Základní body

- Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů (v textu dále jen „ZoVTS“ nebo „zákon“) nabyl účinnosti dne 01.02.2010.
- Dle všeobecně přijímaného názoru je ZoVTS zcela nevyhovující a trpí mnoha vadami a „**vytváří stav právní i praktické nejistoty ohledně rozsahu povoleného, resp. zakázaného jednání.**“ (tento závěr se objevuje i v důvodových zprávách neúspěšných snah o novelizaci stávající úpravy).
- Dosavadní návrhy na změnu stávající úpravy (na nichž se Úřad pro ochranu hospodářské soutěže – „ÚOHS“ určitou měrou podílel) byly odmítnuty, a to
 - dílem z důvodu protiústavnosti procesního postupu (návrhy byly předkládány jako tzv. přílepy), a
 - dílem z důvodu značné nekvality předkládaných návrhů (nepředvídatelnost, neurčitost, nepřesnost, nejasnost, nadměrná kazuistika, apod.).
- Z hodnocení ekonomických dopadů (které byly součástí důvodových zpráv předchozích návrhů na změnu ZoVTS – aktuální návrh toto vypořádání zjevně účelově neobsahuje) vyplývá, že regulací jsou znevýhodněni nejen odběratelé (obchodníci) ale i spotřebitelé a stát (úřady).
- Stávající či obdobná regulace povede v dlouhodobějším horizontu k mnoha zásadním negativním důsledkům pro českou ekonomiku a národní hospodářství (včetně dopadů do oblasti zaměstnanosti):
 - Výsledkem regulace bude (dříve či později) podstatné oslabení konkurenceschopnosti potravin vyráběných na území ČR.
 - V důsledku snížení konkurenceschopnosti dojde ke snížení podílu českých potravin na tuzemském trhu i ke snížení vývozu.
 - Udržování a případně i zpříšňování regulace (a tím vyvolaný stav faktické a právní nejistoty) nutně povede k opatřením k ochraně dosavadních i budoucích investic vynaložených obchodníky v ČR.
- Sám ÚOHS v důvodové zprávě aktuálně předkládaného návrhu novely ZoVTS uznává protiústavnost zákona i dosavadního způsobu jeho aplikace.
- ZoVTS i aktuální návrh na jeho novelizaci obsahuje absolutní obrátovou hranici (5 Mld. Kč) pro stnoavení významné tržní síly. Obdobná absolutní hranice byla i v dřívějším slovenském zákoně č. 358/2003 Z.z., o obchodných reťazcoch. Toto vymezení bylo v rámci přístupových jednání Slovenska o vstupu do EU předmětem výhrad EK s ohledem na nekompatibilitu s právem EU.
- Důvody, pro které byl ZoVTS přijímán, jsou dnes již přežitě:
 - maximální lhůty splatnosti jsou dnes upraveny na základě evropské legislativy v rámci českého obchodního práva
 - nový občanský zákoník výslovně zakotvuje ochranu slabší strany
- Tvrdá regulace a snahy o její zpříšňování neodpovídají trendu Evropské unie potvrzenému ve sdělení Evropské komise ze dne 15.07.2014. Evropská komise ve sdělení vyjadřuje podporu dobrovolné regulaci (Supply Chain iniciativě):
 - Supply Chain iniciativa je společná iniciativa na úrovni EU, jejímž cílem je podpořit spravedlivé obchodní praktiky v potravinovém řetězci jako základ pro obchodní jednání a vytvořit kulturní změnu prostřednictvím závazku signatářů spravedlivých obchodních praktik, a nelézt opatření zaměřená na integraci

principů dobré praxe každodenního obchodního života a opatření pro kontrolu jejich uplatňování. iniciativa zahrnuje sedm sdružení výrobců a obchodníků.

- V České republice nikdy nebyla dobrovolné regulaci dána šance. Obchodníci působící v ČR se k této iniciativě přihlásili. S ohledem na citované sdělení Evropské komise předpokládáme, že tuto iniciativu podpoří i vláda ČR a příslušná resortní ministerstva a že se k ní přihlásí i čeští výrobci potravin.
- Máme za to, že k podpoře českých potravinářů mohou vést pouze pozitivní opatření, a to
 - opatření k (povolené) podpoře vývozu českých potravin do zahraničí;
 - opatření, která zvyšovala konkurenceschopnost českých potravin na tuzemském trhu;
 - opatření, která by pozitivně motivovala obchodníky k odběru co největšího podílu českých potravin.
 - podpora dobrovolné samoregulace v souladu se shora citovaným sdělením EK ze dne 15.07.2014.

K „tvrdé“ regulaci lze přistoupit až teprve tehdy, pokud se samoregulace neosvědčí a po provedení řádných analýz trhu.

Regulace nemůže být selektivní. Obdobné vztahy se totiž nepochybně vyskytují i v jiných odvětvích národního hospodářství než je maloobchod.

V případě, že by mělo za uvedených podmínek dojít k zavedení „tvrdé“ regulace, potom lze hledat vzor v úpravách států, které mají se soutěžním právem dlouholeté zkušenosti. S ohledem na to, že ve státech bývalého východního bloku po dobu 40 let hospodářská soutěž neexistovala, lze jen těžko hledat vzor v maďarské či slovenské úpravě, ale bylo by vhodné se inspirovat například německou úpravou.

Bližší podrobnosti

I. Zhodnocení dosavadních dopadů ZoVTS a snah o jeho novelizaci

- Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů (v textu dále jen „ZoVTS“ nebo „zákon“) nabyl účinnosti dne 01.02.2010.
- ZoVTS měl chránit především malé a střední výrobce před údajnými zlovolnými praktikami obchodních řetězců (žádné takové praktiky však nebyly doloženy jakýmkoli analýzami či jinými podklady).
- Dle všeobecně přijímaného názoru je ZoVTS zcela nevyhovující a trpí mnoha vadami (tento závěr se objevuje i v důvodových zprávách neúspěšných snah o novelizaci úpravy z pera Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže).
- Dle bodu 1.2. důvodové zprávy nerealizovaného návrhu na zapracování ZoVTS do zákona o ochraně hospodářské soutěže a do zákona o cenách (zpracované na přelomu roků 2010 a 2011) je v ZoVTS *„řada nejasností, které právní úprava pro odběratele i dodavatele ode dne účinnosti zákona přináší, vytváří stav právní i praktické nejistoty ohledně rozsahu povoleného, resp. zakázaného jednání.“* - tato nejistota je udržována i na konci roku 2013, tedy o tři roky později.
- Na prohlubování stavu citované právní a faktické nejistoty se značnou měrou podílí i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže uplatňuje ZoVTS zjevně pouze vůči obchodníkům s mateřským sídlem v jiných členských státech než v ČR
- ZoVTS nepřinesl žádné pozitivní efekty.
- Důvody, pro které byl ZoVTS přijímán, jsou dnes již přežitě
 - maximální lhůty splatnosti jsou dnes upraveny na základě evropské legislativy v rámci českého obchodního práva
 - nový občanský zákoník výslovně zakotvuje ochranu slabší strany
- Dosavadní snahy o změnu ZoVTS byly vedeny toliko snahou ulehčit práci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, bez ohledu na potřeby maloobchodního trhu a jeho účastníků, zejména spotřebitelů, resp. i přesto, že regulace a její dosud navrhované úpravy jsou na újmu spotřebitelům, a to i podle názoru samotných autorů těchto snah. Např. v samotné důvodové zprávě k návrhu novely ZoVTS, která byla do vlády předložena v polovině roku 2013, se v bodě 2.5. výslovně uvádí:

2.5. Dotčené subjekty

V dané problematice jsou rozhodujícími dotčenými subjekty (4 skupiny):

spotřebitelé, odběratelé, dodavatelé/ zpracovatelé, úřady.

Varianta/Relace	„Zvýhodněné strany“	„Znevýhodněné strany“
Varianta 1: nulová	dodavatelé	spotřebitelé, odběratelé, úřady
Varianta 2: změna (novelizace) zákona	dodavatelé	spotřebitelé, odběratelé, úřady
Varianta 3: zrušení zákona bez náhrady	spotřebitelé, odběratelé, úřady	dodavatelé
Varianta 4A: zrušení zákona a přesun do zákona o ochraně hospodářské soutěže a zákona o cenách	spotřebitelé, dodavatelé, odběratelé	úřady
Varianta 4B: zrušení zákona a přesun pouze do zákona o ochraně hospodářské soutěže	spotřebitelé, odběratelé	dodavatelé, úřady

Ze samotné důvodové zprávy tedy vyplývá, že:

- 1) ponecháním stávající úpravy jsou znevýhodňováni spotřebitelé, odběratelé a stát (varianta 1);
- 2) navrhovanými změnami ZoVTS budou znevýhodněni spotřebitelé, odběratelé a stát (varianta 2);
- 3) zrušením zákona bez náhrady by byli zvýhodněni spotřebitelé, odběratelé i stát, nevýhodu by zrušení zákona mělo přinést pouze dodavatelům (tato nevýhoda však není nijak konkretizována – lze se tedy důvodně domnívat, že žádné reálné znevýhodnění nehrozí ani pro dodavatele)**

Pro úplnost se uvádí, že varianty 4A a 4B předpokládají dle důvodové zprávy:

- a) zpracování relevantní studie s jasnými ekonomickými dopady do řešených sektorů
- b) rozšíření vymezení zákonné úpravy ochrany hospodářské soutěže na vztahy vznikající při zneužití významného ekonomického postavení u soutěžitelů vykonávajících obchodní činnost (tedy na všechny oblasti trhu a nikoliv jen na trh s potravinami a zemědělskými výrobky);
- c) správnou definici významného ekonomického postavení
 - to dle autorů zprávy není možné pomocí hranice 5 mld. Kč.
 - dle autorů zprávy je hranice stanovena tak, aby se pohybovala okolo hranice 15% samostatného nebo společného nákupního podílu na jednotlivém trhu (pro přesné stanovení výše hranice v rámci všech relevantních trhů prozatím neexistuje celková studie, což autoři zprávy sami připouštějí).

- Stávající úprava i dosavadní snahy o její úpravu jsou v rozporu s trendem, který je v současné době v Evropské unii
 - K otázce regulace potravinového řetězce přijala dne 15.07.2014 Evropská komise sdělení, ve kterém zdůrazňuje zejména nutnost podpory dobrovolných iniciativ (výťah ze sdělení i jeho kompletní znění připojujeme). ZoVTS i návrh na jeho novelizaci jsou však v rozporu s hlavními body sdělení i s jeho duchem.
 - Evropské instituce (např. Evropský parlament) rozhodně nejsou příznivci lokálních tržních regulací a restrikcí, které navíc nesporně nepůsobí na všechny tržní subjekty rovnoměrně a jasně zvýhodňuje jeden tržní subjekt proti druhému.
 - V rámci Evropského parlamentu aktivně pracuje Evropská komise pro obchod, která v září 2013 předložila Evropskému parlamentu materiál, v němž byl podtržen význam maloobchodu jako důležitého pilíře evropského vnitřního obchodu. V rámci parlamentních zvyklostí dostali poslanci EP možnost vznášet připomínky a návrhy na změny tohoto materiálu, které byly dne 5.11.2013 finálně odsouhlaseny.
 - Tato zpráva obsahuje mimo jiné i následující paragrafy :
 - Par. 4a/ Zdůrazňuje, že členské státy EU se musí zdržet všech diskriminačních opatření – např. obchodních a daňových zákonů, které zasahují pouze určité sektory a tak znesnadňují běžnou konkurenci.
 - Par 5/ Požaduje zrušení regulačních, administrativních a praktických překážek, které znesnadňují vývoj a profitabilitu maloobchodu.
 - Par 5a/ Požaduje politiku nulové tolerance proti všem opatřením, která nerespektují pravidla evropského trhu
 - Par. 18/ Požaduje úplné zrušení zákazu prodeje zboží pod jeho nákupní cenu.

II. Rozpory v přístupu k regulaci EU-ČR (včetně rozporů vyplývajících z aktuálně předkládaného návrhu novely)

V kontextu s přístupem EU k problematice regulace v potravinovém řetězci uvádíme následující rozpory a rozdíly mezi obsahem sdělení EK ze dne 15.07.2014 a ZoVTS a návrhem na jeho novelizaci (dovolujeme si uvést, že se zde vyjadřujeme k návrhu ve znění, který byl v květnu letošního roku předložen do veřejného připomínkového řízení)

K jednotlivým bodům sdělení a rozporům s regulací v ČR si dovolujeme uvést následující:

1. Dobrovolná regulace

- Sdělení EK:
 - o EK vyjadřuje podporu dobrovolné Supply Chain iniciativě
 - o (k iniciativě blíže na www.supplychaininitiative.eu/)
- Stav v ČR:
 - o Ze strany státu není doposud v podstatě žádná podpora dobrovolných iniciativ – důsledek: k Supply Chain iniciativě se dosud nepřipojil žádný ryze český potravinář. Významní obchodníci působící v ČR se k iniciativě připojili – buď přímo nebo prostřednictvím svých mateřských společností.
 - o Prosazování tvrdé regulace (prostřednictvím ZoVTS a snah o jeho ještě větší přitvrzení), aniž kdy v ČR byla vyzkoušena dobrovolná regulace.
 - o Vedení Svazu obchodu a cestovního ruchu navrhlo na setkání s vedením Hospodářské komory ČR a vedením Potravinářské komory ČR zřízení mediační komise pro řešení konkrétních sporů mezi dodavateli a odběrateli potravin.

2. Kdo má být chráněn a před kým

- Sdělení EK:
 - o Ochrana maloobchodníků a malých a středních výrobců potravin před praktikami mnohem silnějších partnerů, na nichž jsou maloobchodníci a malý a střední výrobci potravin závislí.
- Stav v ČR:
 - o V současné době jsou chráněni jen dodavatelé/výrobci a nikoli obchodníci.
 - o Dle návrhu novely by ZoVTS měl dopadat jen na jednání dodavatelů/výrobců vůči obchodníkům. Jedná se pouze o teoretické vybalancování. S ohledem na vymezení relevantních ustanovení by ZoVTS dopadal nejvýše na 7-10 dodavatelů/výrobců. Zákon navíc neuvádí ani typická jednání dodavatelů/výrobců (a to nikoli jen těch velkých) vůči obchodníkům, jako např.
 - dodání zdravotně závadné potraviny či jiné nebezpečné potraviny, dodání falšované potraviny, či opakovaně vadné dodávky potravin (včetně sensorických vad a včetně vad obalů) nebo porušování hygienických předpisů či i sjednaných hygienických podmínek při dodání potravin, včetně porušení teplotního řetězce
 - nikoli nepodstatná změna ve složení potraviny, v jejím objemu či hmotnosti, změna obalu či změna země původu provedená v době trvání

- smlouvy, pokud tato změna nebyla odběrateli prokazatelně oznámena nejméně ve lhůtě, která je o 14 dnů delší než lhůta, ve které může odběratel dodávku těchto potravin (smlouvu o této dodávce) vypovědět,
- vázání dodávky potraviny na povinnost odběratele odebrat i jiný výrobek či službu, nebo
 - uplatňování delší než sjednané lhůty dodání.
- ZoVTS dopadá na odběratele s obratem vyšším než 5 Mld. Kč.
 - Obrat je ale nicneříkající veličina pro posouzení otázky silnější či slabší strany obchodního vztahu.
 - Již v důvodové zprávě k návrhu změny zákona (tehdy mělo jít o jeho zrušení a zapracování některých jeho ustanovení do zákona o ochraně hospodářské soutěže a do zákona o cenách bylo uvedeno: *„Aby kupní síla byla ku prospěchu konečných spotřebitelů, tak odběratelé s kupní silou musí mít motivaci přenést úspory, které získají za odběr zboží, na své zákazníky. Přímý pozitivní dopad na zákazníky musí být porovnán se všemi dlouhodobými negativními účinky kupní síly, protože z dlouhodobého hlediska vedou nižší výkupní ceny k nižší ziskovosti dodavatelů. Regulace může být účinná pouze za předpokladu, že je významné ekonomické postavení správně definováno, a to není možné pomocí hranice 5 mld. Kč. ... Je potřeba vnímat, že tato hranice má být stanovena tak, aby v rámci sektoru obchodu se pohybovala okolo hranice 15% samostatného nebo společného nákupního podílu na jednotlivém trhu.“*
 - Obdobná absolutní hranice byla i v dřívějším slovenském zákoně č. 358/2003 Z.z., o obchodních reťazcích. Toto vymezení bylo v rámci přístupových jednání Slovenska o vstupu do EU předmětem výhrad EK s ohledem na nekompatibilitu s právem EU.
 - Návrh novely přesto tuto absolutní hranici ponechává
 - Dle stávajícího znění minimálně dvojnásobný výklad (uznává i ÚOHS v důvodové zprávě k aktuálnímu návrhu novely) k otázce vztahů, na které má regulace dopadat:
 - ÚOHS se původně přikláněl k relativnímu principu založenému na zjišťování závislosti v rámci každého obchodního vztahu – tedy ochrana toho slabšího ve vztahu.
 - Později svůj postoj zcela změnil (dle našeho soudu účelově a nesprávně) a nyní prosazuje absolutní koncept.
 - Absolutní koncept spočívá zjednodušeně řečeno na zásadě: Kdo má obrat 5 Mld. Kč ročně, ten má významnou tržní sílu vůči všem.
 - Absolutní princip znamená, že by významnou tržní sílu měl obchodník s ročním obratem 5,1 Mld. Kč proti dodavateli/výrobci s mnohem silnějším tržním postavením (i dominantovi či monopolistovi).
 - Absolutní princip je dle našeho názoru v rozporu s právem EU (s tzv. konvergenční klauzulí - čl. 3 nař. Rady (ES) č. 1/2003).
 - Návrh novely obsahuje zjevný příklon k absolutnímu principu.

3. Nekalé obchodní praktiky

- Sdělení EK:

- Ve sdělení se uvádí, že o nekalé obchodní praktiky jde mimo jiné v těchto případech:
 - partner nechce písemně stanovit základní obchodní podmínky nebo se tomu vyhýbá,
 - dochází ke zpětným jednostranným změnám v ceně produktů či služeb,
 - na smluvní stranu se bezdůvodně či neúměrně přenáší riziko,
 - dochází k úmyslnému přerušení plánovaných dodávek či přejímek za účelem získání neoprávněných výhod nebo je jednostranně rozvázán obchodní vztah, a to bez ohlášení nebo po upozornění v nepřiměřeně krátkém předstihu a bez objektivního důvodu.
- Stav v ČR:
 - Samotný předkladatel hodnotí současný stav takto: „6 příloh zákona, kde je uvedeno cca 80 skutkových podstat, způsobuje nepřehlednost a špatnou orientaci v zákoně. ...Formulace povinností v zákoně není zcela jasná, a tak vyvolává množství domněnek a otázek. Vytváří se tak stav právní i praktické nejistoty ohledně rozsahu přikázaného, povoleného, resp. zakázaného jednání“.
 - I návrh novely jde podstatně nad uvedené vymezení nekalých praktik.

III. Další připomínky k aktuálně předloženému návrhu novely

1. Návrh nemění nedůvodný selektivní charakter, kdy se regulace vztahuje toliko na maloobchod s potravinami

- Obdobné vztahy jako v tomto odvětví jsou i v odvětvích jiných (např. doprava, stavebnictví, farmacie apod.).
- Nikdy nebylo doloženo, že právě maloobchodní trh takovouto regulaci potřebuje. V důvodových zprávách předchozích návrhů se navíc objevovala i tabulka vypořádání zvýhodněných a znevýhodněných subjektů, z níž vyplývalo, že nejvhodnější by bylo ZoVTS zrušit. Tato tabulka je podrobně uvedena v příloženém materiálu hodnotícím dosavadní vývoj a dopady ZoVTS. Tato tabulka se (zjevně poněkud účelově) v důvodové zprávě nyní projednávaného návrhu novely.
- K otázce významné tržní síly na maloobchodním trhu by jistě bylo zajímavé seznámit se se dvěma zdroji uvedenými v důvodové zprávě návrhu. Jedná se o tyto dokumenty.
 - o CRS Economics s.r.o.: Analýza vhodnosti použití institutu významné tržní síly; ze dne 10.10.2013 , a
 - o Vacek Pavel; Urban Pavel: Posouzení zvažovaných variant změny zákona č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití; ze dne 22.10.2010.

Zájem o tyto analýzy ještě prohlubuje přístup Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který tyto analýzy odmítá zpřístupnit a v rámci řízení o poskytnutí těchto dokumentů se chová značně nestandardně.

2. Návrh zakotvuje tzv. absolutní princip

- Přijetí absolutního principu („odběratel s obratem nad 5 mld. má významnou tržní sílu proti všem dodavatelům, třeba i odběratelům v dominantním či monopolním postavení“) je však v rozporu s právem EU, zejména s tzv. konvergenční klauzulí (čl. 3 nař. Rady (ES) č. 1/2003. K tomu přikládáme stanovisko AK Vrána & Pelikán.
- Máme totiž za to, že pokud ZoVTS prosazuje absolutní koncept významné tržní síly - VTS (kdy se posouzení VTS odvíjí od tržní síly příslušného subjektu obecně na trhu vůči všem dodavatelům) a nikoli individuální (resp. relativní, kde by se tržní síla posuzovala vždy pouze ve vztahu mezi konkrétními subjekty), přičemž tento koncept se zároveň stal prostředkem k postihu obsahu smluv, lze tento přístup považovat za rozporný s právem EU.“
- Považujeme za potřebné uvést, že absolutní princip prosazuje ÚOHS již nyní, ačkoli původně zastával stanovisko, že ZoVTS zakotvuje princip relativní.
- V důvodové zprávě nyní ÚOHS, jakožto předkladatel, uvádí, že *„Vymezení pojmu významné tržní síly dává možnost minimálně dvojího výkladu pojmu, čímž může být narušena předvídatelnost jednání správního orgánu; nejasné vymezení subjektu, který může významnou tržní silou disponovat, a vůči komu se posuzuje.“*

- Tímto dle našeho názoru ÚOHS uznává protiústavnost svého dosavadního postupu, kdy prosazuje princip absolutní.
- V nález Ústavního soudu ČR, č.j. Pl. ÚS 44/03 se uvádí: „Ustanovení právního předpisu demokratického právního státu musí rovněž splňovat podmínky dostatečné přesnosti, určitosti a předvídatelnosti.“ Z citovaného nálezu Ústavního soudu ČR vyplývá, že nedostatek přesnosti, určitosti a předvídatelnosti právního předpisu (či jeho ustanovení) je v zásadě nutno považovat za rozporné s požadavkem právní jistoty a s principem právního státu (čl. 1 Ústavy), a tedy i protiústavní.
- I s ohledem na další závěry uvedený samotným předkladatelem:
 - „Formulace povinností v zákoně není zcela jasná, a tak vyvolává množství domněnek a otázek. Vytváří se tak stav právní i praktické nejistoty ohledně rozsahu příkázaného, povoleného, resp. zakázaného jednání“
 - „6 příloh zákona, kde je uvedeno cca 80 skutkových podstat, způsobuje nepřehlednost a špatnou orientaci v zákoně.“
 - „Nejasnost, zda lze ukládat některé formy sankcí a nepřesnost týkající se možnosti mimosankčního řešení případů.“
- Lze mít za to, že předmětné ustanovení (vymezení významné tržní síly) stávajícího znění zákona, jakož i zákon jako celek, této neurčitosti, nepřesnosti a nepředvídatelnosti dosahuje, a je tedy protiústavní.
- I pokud by nebyly dány důvody neústavnosti samotného vymezení významné tržní síly a zákona, bylo by nutno považovat za protiústavní dosavadní postup ÚOHS. Možným dvojím výkladem je zjevně myšlen původní výklad ÚOHS (na principu relativního pojetí – tzn. „tržní síla jen vůči závislým dodavatelům“) proti stávajícímu výkladu ÚOHS (tj. absolutní pojetí – „odběratel s obratem nad 5 mld. má významnou tržní sílu proti všem dodavatelům, třeba i odběratelům v dominantním či monopolním postavení.“).
- Postup na základě absolutního principu je tedy nepochybně jednak v rozporu s právem EU (jak uvedeno výše) a navíc nepochybně znamená mnohem větší zásah do základních práv dodavatelů, zejména do ústavou chráněné svobody podnikání. Takovýto postup je však protiústavní, jak to vyplývá i z již citovaného Nálezu Ústavního soudu ČR.

3. Návrh i nadále stanoví absolutní obratovou hranici (5 mld. Kč / účetní období)

- Obratová hranice se obecně jeví jako nekoncepční a nevypovídající o poměrech na relevantním trhu, což ostatně uváděly i dřívější závěry předkladatelů návrhů na úpravu zákona.
- Již v důvodové zprávě k návrhu změny zákona (tehdy mělo jít o jeho zrušení a zapracování některých jeho ustanovení do zákona o ochraně hospodářské soutěže a do zákona o cenách bylo uvedeno: *„Aby kupní síla byla ku prospěchu konečných spotřebitelů, tak odběratelé s kupní silou musí mít motivaci přenést úspory, které získají za odběr zboží, na své zákazníky. Přímý pozitivní dopad na zákazníky musí být porovnán se všemi dlouhodobými negativními účinky kupní síly, protože z dlouhodobého hlediska vedou nižší výkupní ceny k nižší ziskovosti dodavatelů. Regulace může být účinná pouze za předpokladu, že je významné ekonomické postavení správně definováno, a to*

není možné pomocí hranice 5 mld. Kč. ... Je potřeba vnímat, že tato hranice má být stanovena tak, aby v rámci sektoru obchodu se pohybovala okolo hranice 15% samostatného nebo společného nákupního podílu na jednotlivém trhu.

- Obdobná absolutní hranice byla i v dřívějším slovenském zákoně č. 358/2003 Z.z., o obchodních reťazcích. Toto vymezení bylo v rámci přístupových jednání Slovenska o vstupu do EU předmětem výhrad EK s ohledem na nekompatibilitu s právem EU.

4. Návrh opouští soutěžní charakter ZoVTS

- V důvodové zprávě k ZoVTS se uvádí: *„Cílem navrženého zákona je vymezit pro potřeby ochrany hospodářské soutěže skutkovou podstatu zneužití významné tržní síly a vytvořit nástroje pro posuzování a zamezení těchto praktikám. Zákon by se tak měl vztahovat na případy zneužívání významné tržní síly některých soutěžitelů vůči jiným, kdy jim tato tržní síla umožňuje právě vynucování si jednostranně výhodnějších podmínek. Ve vztahu k zákonu o ochraně hospodářské soutěže by tedy mělo jít o speciální právní úpravu.“*
- Návrh však soutěžní koncepci zcela opouští.
- Sankcionováno by tak mělo být jednání bez ohledu na to, zda má negativní dopad na trh, i bez ohledu na to, jaký dopad má na spotřebitele.
- Při vypuštění podmínky soustavnosti (viz. dále bod 5.) tak mají být drakonicky sankcionována i relativně triviální a ojedinělá jednání.
- Je rovněž otázka, zda by v takovém případě mohla být dána kompetence ÚOHS takový zákon dozorovat. Viz náš dotaz k této otázce, který jsme Vám zaslali dne 25.07.2014.

5. Vypuštění podmínky soustavnosti

- Uvedené řešení je jednoznačně (i dle důvodové zprávy) motivováno nikoli úvahou nad věcným obsahem deliktu (tedy zda ke zneužití VTS může dojít i jednorázovým či jen opakovaným jednáním), ale čistě procesními aspekty, kdy ÚOHS otevřeně uvádí, že mu prokazování soustavnosti činí z praktického hlediska potíže, v důsledku čehož je správní řízení komplikovanější.
- Takový důvod pro naprosto zásadní úpravu deliktní odpovědnosti považujeme za nepřijatelný.
- Pokud dosud existoval konsensus nad tím, že zneužitím VTS může být jen soustavné jednání (a contrario tedy jednorázové jednání zneužitím VTS z povahy věci být nemohlo), nelze toto změnit pouze s odůvodněním, že prokazování soustavnosti je pro orgán dozoru komplikované.

6. Nekoncepční odstranění pojmu „závislost“

- Jedním z důvodů zavedení regulace měla být ochrana údajně závislých dodavatelů.
- Proč je tedy nyní navrhováno, aby v ustanovení §3 byla podmínka závislosti vypuštěna?
- Znamená to, že ÚOHS dospěl k závěru, že v těchto vztazích závislost není? A pokud zde není, proč mají být tyto vztahy předmětem regulace?

7. Zákon nekoncepčně stanoví povinnosti uložené již v jiných právních předpisech a nekoncepčně modifikuje soukromoprávní úpravu obsaženou především v občanském zákoníku

- Návrh proklamuje, že má být založen na principu ochrany slabší strany. Ochrana slabší straně však již obsahuje občanský zákoník. Návrh nelze ani považovat za zvláštní úpravu k úpravě občansko-právní. Na to je návrh příliš nesrozumitelný a nejednoznačný.
- Návrh stanoví náležitosti kupní smlouvy. Tyto jsou však stanoveny již v občanském zákoníku.
- Není zřejmé, proč návrh mění § 1963 občanského zákoníku - lhůta splatnosti kupní ceny.
- Návrh nejasně vymezuje otázku neplatnosti zakázaného soukromoprávního jednání.

8. Návrh v zásadě zakazuje obvyklé obchodní vyjednávání

- Návrh obsahuje zákaz sjednání nebo uplatnění rozdílných smluvních podmínek pro nákup nebo prodej potravin nebo služeb s nákupem nebo prodejem potravin souvisejících při srovnatelném plnění, bez spravedlivého důvodu.
- Vzhledem k tomu, že „Spravedlivý důvod“ je tzv. neurčitý právní pojem a s ohledem na dosavadní výkladovou praxi ÚOHS je na místě obava, že bychom se tímto v zásadě vrátili na úroveň jednotných velkoobchodních cen.

9. Výtky k jednotlivým skutkovým podstatám návrhu

- tyto jsou obsaženy v příložených připomínkách zaslanych v rámci veřejného připomínkového řízení k návrhu novely Svazem obchodu a cestovního ruchu ČR a Hospodářskou komorou ČR.

IV. Hrozící negativní důsledky regulace

- Výsledkem regulace bude (dříve či později) podstatné oslabení konkurenceschopnosti potravin vyráběných na území ČR.
- V důsledku snížení konkurenceschopnosti dojde ke snížení podílu českých potravin na tuzemském trhu i ke snížení vývozu.
- Udržování a případně i zpřísnování regulace (a tím vyvolaný stav faktické a právní nejistoty) nutně povede k opatřením k ochraně dosavadních i budoucích investic obchodníků vynaložených v ČR.
- Všechny uvedené dopady mohou velmi negativně ovlivnit českou ekonomiku a národní hospodářství, mimo jiné v oblasti zaměstnanosti.
- K tomu více v již předané brožuře „Kaufland na maloobchodním trhu v ČR“.

V. Návrh postupu při stanovení regulace

- Máme za to, že k podpoře českých potravinářů mohou vést pouze pozitivní opatření, a to
 - opatření k (povolené) podpoře vývozu českých potravin do zahraničí;
 - opatření, která zvyšovala konkurenceschopnost českých potravin na tuzemském trhu;
 - opatření, která by pozitivně motivovala obchodníky k odběru co největšího podílu českých potravin.
- Podpora dobrovolné samoregulace v souladu se shora citovaným sdělením EK ze dne 15.07.2014.
- K „tvrdé“ regulaci lze přistoupit až teprve tehdy, pokud se samoregulace neosvědčí a po provedení řádných analýz trhu.
- Regulace nemůže být selektivní. Obdobné vztahy se totiž nepochybně vyskytují i v jiných odvětvích národního hospodářství než je maloobchod.
- V případě, že by mělo za uvedených podmínek dojít k zavedení „tvrdé“ regulace, potom lze hledat vzor v úpravách států, které mají se soutěžním právem dlouholeté zkušenosti. S ohledem na to, že ve státech bývalého východního bloku po dobu 40 let hospodářská soutěž neexistovala, lze jen těžko hledat vzor v maďarské či slovenské úpravě, ale bylo by vhodné se inspirovat například německou úpravou.